

Original Research

Explaining the Model of Psychological Well-Being based on Wisdom Mediated by Feelings of Loneliness in Women

Moslem Daneshpayeh¹

Fariborz Dortaj²

Atefeh Mazoosaz³

Abstract

The purpose of this study was to design a model to explain wisdom-based psychological well-being and the mediating role of loneliness in women. The method of this research is applied in terms of purpose and descriptive-correlational in nature. The statistical population of this study was all women in Tehran in 1400. A total of 409 samples were selected by the available sampling method. The Riff 1995 Psychological Well-Being Questionnaire, the social and emotional loneliness scale and the 12-item wisdom scale were used for data collection. After data collection, data analysis was performed using spss24 and Amos24 software. Findings showed that the model has a good fit. Accordingly, psychological well-being has a direct and significant relationship with the variable of wisdom, and a significant inverse relationship with the feeling of loneliness (emotional and social). Based on these findings, it can be concluded that high feelings of loneliness (emotional and social) can have detrimental effects on psychological well-being and should be reduced by increasing wisdom to reduce the effects of loneliness to lead to increase psychological well-being.

---

1. PhD Student in Educational Psychology, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran. m_daneshpayeh66@yahoo.com.

2. Professor, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran. f_dortaj@yahoo.com.

3. Master of Educational Psychology, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran. atefehmazoosaz@gmail.com. **(Corresponding Author)**

Submit Date: 2022/04/01

Accept Date: 2022/15/04

Keywords

Women's Psychological Well-Being, Wisdom, Loneliness, Emotional Loneliness, Social loneliness.

Introduction

The outbreak of Covid 19 can be considered an uncontrollable stressful event. Quarantine measures have disrupted daily life, which has a great impact on psychological well-being (López et al., 2020). Researchers have shown that psychological well-being decreases during the coronary crisis compared to pre-coronary psychological well-being and that symptoms such as anxiety, depression, nervousness, and frustration increase during the day (Tuason, Güss, 2021). Social distance is now necessary to reduce the prevalence of the disease. However, this social distance leads to more loneliness and social isolation, which increases the risk of suicide, substance abuse and obesity, and so on. We are in a coronary condition between two epidemics, one coronary and the other solitary (Jeste, 2021); Research findings confirm that loneliness is a causal factor in the health and psychological well-being of various populations and has serious immediate and long-term consequences in mental health (Hooman, Ahadi, Sepah Mansour, Sheikhi, 2010). Research results indicate an inverse relationship between wisdom and loneliness and show the potential role of wisdom-enhancing interventions in reducing and preventing loneliness (Morlett Paredes et al., 2019). Wisdom consists of several specific components: social behaviour, emotional regulation, acceptance of different values, and assertiveness (Nguyen, 2021). Reinforcement of wisdom may lead to improved mental health and psychological well-being (Vásquez et al., 2020). The results showed that higher levels of loneliness were correlated with lower levels of wisdom and vice versa. Loneliness was associated with poor health, sleep quality, and happiness, and such results can be interpreted in two ways (Jeste, Di Somma, 2020).

Given the negative effects of the corona pandemic and the feeling of loneliness of women in situations where their responsibilities have multiplied, and based on a review of the research background, it is expected that reducing loneliness will lead to increasing wisdom and psychological well-being. In this regard, these questions arise as to whether wisdom contributes to the psychological well-being of women. Can the feeling of loneliness play a meditating role in this regard or not?.

Methodology

This study aimed to study the relationship between wisdom and the psychological well-being of women with moderating role of the feelings of loneliness.

The method of this research is applied in terms of purpose and descriptive. 409 women were selected by convenience sampling method. The 18-item Reef Psychological Well-Being Questionnaire, the Adult Social-Emotional Loneliness Questionnaire, and a 12-item 3D short-term wisdom questionnaire were used online. Data were analyzed using SPSS 24 and AMOS software.

Findings

The results revealed a significant direct effect of wisdom, and feelings of loneliness on Psychological Well-Being, and also, a moderating role of the feeling of loneliness (emotional and social) in the path of wisdom and Psychological Well-Being was significant. Generally, the fit indices of the whole model were appropriate.

Result

The first hypothesis of the study based on the effect of wisdom on women's psychological well-being was confirmed. As a theoretical basis, we can combine the cognitive, reflective and emotional characteristics of wisdom, a cognitive dimension that refers to a person's capacity and desire to understand life and face ambiguity and uncertainty and gain the meaning of life that leads to increased psychological well-being in the individual. The reflective dimension refers to a person's metacognition and reflective thinking skills and examining an event from multiple perspectives, The emotional dimension, includes a person's positive feelings and behaviours toward the world through empathy and compassion, and self-compassionate people deal with problems more kindly and without judgment. And the higher the wisdom, the higher the psychological well-being. Accordingly, wise women usually have high psychological well-being.

Based on the second hypothesis, it is concluded that the feeling of loneliness (emotional and social) has a significant and inverse relationship with

psychological well-being and wisdom. To explain this result, it can be said that when women feel that they are alone in society and do not feel any support in terms of the social environment around them, This feeling, in turn, harms self-acceptance, environmental dominance, a positive relationship with others, having a purpose in life, their personal growth and independence, and in general, their psychological well-being.

The results also showed that there is an inverse relationship between wisdom and loneliness. To explain this result it can be said that the loneliness reaction increases activity in a part of the brain that is effective on attention and reduces attention and slows cognitive function, in contrast, the reaction of wisdom and happiness increases activity in the left insular that manages social characteristics like empathy (Grenan et al., 2021), so increasing wisdom can counteract negative cognitive factors of loneliness and minimize their effects.

Another result was that wisdom has a significant effect on women's psychological well-being by mediating the role of loneliness (emotional, and social). Accordingly, people with positive efforts to develop empathy, humour, cognitive cohesion, visualization of wisdom in actions and positive influence on themselves and others will gain positive emotions and therefore will feel less lonely as a result, people will have high psychological well-being. those who have higher psychological well-being are happy, optimistic and have high emotional stability, try to solve their problems directly and are satisfied with their lives and feel happy (Afshari, Hashemi, 1398). Also, the wise response to coping with loneliness can reduce the negative effects of loneliness on life (Grenan et al., 2020), and thus help to increase women's psychological well-being by reducing loneliness.

References

- Afshari, A. & Hashemi, Z. (2019). The relationship between religious exposure and psychological well-being with loneliness in the elderly. *Aging Psychology*, 5(1), 65-75. (In Persian)
- Ardelt, M. (1997). Wisdom and life satisfaction in old age. *The Journals of Gerontology Series B: Psychological Sciences and Social Sciences*, 52(1), P15-P27.
- Ardelt, M. (2000). Antecedents and effects of wisdom in old age: A longitudinal perspective on aging well. *Research on Aging*, 22, 360–394.
- Ardelt, M. (2003). Empirical assessment of a three-dimensional wisdom scale. *Research on Aging*, 25(3), 275-324.

- Ardelt, M. (2011). *Wisdom, age, and well-being*. In *Handbook of the psychology of aging* (pp. 279-291). Academic Press.
- Ardelt, M. (2019). *Wisdom and well-being*. *The Cambridge handbook of wisdom*. 602-625.
- Ardelt, M. & Edwards, C. A. (2016). Wisdom at the end of life: An analysis of mediating and moderating relations between wisdom and subjective well-being. *Gerontol B Psychol Sci Soc Sci*, 71, 502–513.
- Ardelt, M. & Ferrari, M. (2019). Effects of wisdom and religiosity on subjective well-being in old age and young adulthood: Exploring the pathways through mastery and purpose in life. *Int Psychogeriatrics*, 31, 477–489.
- Ardelt, M. & Jeste D. V. (2018). Wisdom and hard times: The ameliorating effect of wisdom on the negative association between adverse life events and well-being. *Gerontol B Psychol Sci Soc Sci*, 73, 1374–1383.
- Bahadori Khosroshahi, J. & Hashemi Nusratabad, T. (2011). The relationship between hope and resilience with psychological well-being in students. *Thought and Behavior in Clinical Psychology*, 22(6), 50-41. (In Persian)
- Baltes, P. B., Gluck, J. & Kunzmann, U. (2001). Its structure and function in regulating successful life span development. *Handbook of positive psychology*, 327.
- Brugman, G. (2000). *Wisdom: Source of narrative coherence and eudaimonia*. Delft The Netherlands: Uitgeverij Eberon.
- Chiao, C., Chen, Y. H. & Yi, C. C. (2019). Loneliness in young adulthood: Its intersecting forms and its association with psychological well-being and family characteristics in Northern Taiwan. *PloS One*, 14(5), e0217777.
- DiTommaso, E., Brannen, C. & Best, L. A. (2004). Measurement and validity characteristics of the short version of the social and emotional loneliness scale for adults. *Educational and Psychological Measurement*, 64(1), 99-119.
- Grennan, G., Balasubramani, P. P., Alim, F., Zafar-Khan, M., Lee, E. E., Jeste, D. V. & Mishra, J. (2021). Cognitive and neural correlates of loneliness and wisdom during emotional bias. *Cerebral Cortex*, 31(7), 3311-3322.
- Grossmann, I., Weststrate, N. M., Ardelt, M., Brienza, J. P., Dong, M., Ferrari, M., ... & Vervaeke, J. (2020). The science of wisdom in a polarized world: Knowns and unknowns. *Psychological Inquiry*, 31(2), 103-133.

- Grossmann, I. N. J., Varnum, M. E., Kitayama, S. & Nisbett, R. E. (2013). A route to well-being: intelligence versus wise reasoning. *Journal of Experimental Psychology: General*, 142(3), 944.
- Gubler, D. A., Makowski, L. M., Troche, S. J. & Schlegel, K. (2021). Loneliness and well-being during the Covid-19 pandemic: Associations with personality and emotion regulation. *Journal of Happiness Studies*, 22(5), 2323-2342.
- Hooman, H. A., Ahadi, H., Sepah Mansour, M. & Sheikhi, M. (2010). Modeling loneliness based on the structure of spiritual well-being, self-efficacy and life satisfaction. *Psychological Research*, 2(7), 32-19. (In Persian)
- Iran University of Medical Sciences. (2020). *Women's health during the corona*. <https://iums.ac.ir>. (In Persian)
- Jeste, D. V., Di Somma, S., Lee, E. E., Nguyen, T. T., Scalcione, M., Biaggi, A., ... & Brenner, D. (2021). Study of loneliness and wisdom in 482 middle-aged and oldest-old adults: A comparison between people in Cilento, Italy and San Diego, USA. *Aging & Mental Health*, 25(11), 2149-2159.
- Jokar, B. & Salimi, A. (2014). Psychometric properties of adult social and emotional loneliness scale short form scale. *Journal of Behavioral Sciences*; 5(4), 311-317. (In Persian)
- Kadkhodae, M., Azadfallah, P. & Farahani, H. (2019). Construction and validation of the women's psychological well-being scale. *Journal of Developmental Psychology: Iranian Psychologists*, 16(61), 23-36. (In Persian)
- Kekes, J. (1983). Wisdom. *American Philosophical Quarterly*, 20(3), 277-286.
- Khanjani, M., Shahidi, Sh., Fatehabadi, J., Mazaheri, M. & Shukri, A. (2014). Factor structure and psychometric properties of short form (18 questions) Reef psychological well-being scale in male and female students. *Thought and Behavior in Clinical Psychology*, 32(8), 27-93. (In Persian)
- Kordnoghi, R. (2019). *Wisdom Psychology*. Tehran. Arjmandpub.
- Kordnoghi, R., Delfan Beyravand, A. & Arablo, Z. (2016). Older people's attitudes about wisdom and its components (wisdom Psychology). *Aging Psychology*, 1(3), 157-167. (In Persian)
- Lee EE, Depp C, Palmer BW, Glorioso D, Daly R, Liu J, Tu XM, Kim H-C, Tarr P, Yamada Y, et al. (2019). High prevalence and adverse health effects

of loneliness in community-dwelling adults across the lifespan: role of wisdom as a protective factor. *Int Psychogeriatrics*, 31, 1447–1462.

López, J., Perez-Rojo, G., Noriega, C., Carretero, I., Velasco, C., Martinez-Huertas, J. A., ... & Galarraga, L. (2020). Psychological well-being among older adults during the COVID-19 outbreak: A comparative study of the young–old and the old–old adults. *International Psychogeriatrics*, 32(11), 1365-1370.

Luthans, F. (2002). The need for and meaning of positive organizational behavior. *Journal of Organizational Behavior: The International Journal of Industrial, Occupational and Organizational Psychology and Behavior*, 23(6), 695-706.

Tuason, M. T., Güss, C. D., & Boyd, L. (2021). Thriving during COVID-19: Predictors of psychological well-being and ways of coping. *PloS one*, 16(3), e0248591.

Mahmoud Najafi, M. Dabiri, S. Dehshiri, Gh. And Jafari, n.(2013). The role of hope, loneliness feeling and their components in prediction of elders' life satisfaction. [Research]. *Journal of counseling research*, 12(47), 99-114. (In Persian)

Michaeli Manee, F. (2010). The Study of Ryff Psychological Well-being Scale Factorial Structure between Urmia University Students. *Journal of Modern Psychological Researches*, 5(18), 143-165. (In Persian)

Morlett Paredes, A., Lee, E. E., Chik, L., Gupta, S., Palmer, B. W., Palinkas, L. A., ... & Jeste, D. V. (2021). Qualitative study of loneliness in a senior housing community: the importance of wisdom and other coping strategies. *Aging & mental health*, 25(3), 559-566.

Najafi, M. Dabiri, S. Dehshiri, Gh. And Jafari, N. (2013). The role of hope, loneliness feeling and their components in prediction of elders' life satisfaction. [Research]. *Journal of counseling research*, 12(47), 99-114. (In Persian)

Nejatifar, S. Rahimi Pordanjani, S. Aghaziarati, A. (2021). Investigating the Relationships of Dimensions of Wisdom with the Academic Vitality and Psychological Well-Being in Gifted Female Students. *Journal of Assessment and Research in Counseling and Applied Psychology*. 3 (2) :50-59. (In Persian)

- Nguyen, T. T., Zhang, X., Wu, T. C., Liu, J., Le, C., Tu, X. M., ... & Jeste, D. V. (2021). Association of loneliness and wisdom with gut microbial diversity and composition: an exploratory study. *Frontiers in psychiatry*, 395.
- Nguyen, T. T. (2021). Wisdom as a potential antidote to loneliness in aging. *International psychogeriatrics*, 33(5), 429-431.
- Rezaei, A., Safaei, M., Hashemi, F. (2013). Psychometric Properties of the Student Loneliness Feeling Scale (SLFS). *Journal of Clinical Psychology*, 5(3), 81-90. (In Persian)
- Ryff, C. D. (1989). Happiness is everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological well-being. *Journal of personality and social psychology*, 57(6), 1069.
- Sivevska, D. (2010). Instigation and development of gifted in school. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 2(2), 3329-3333.
- Sternberg, R. J. (1998). A balance theory of wisdom. *Review of General Psychology*, 2, 347-365.
- Thomas, M. L., Bangen, K. J., Ardel, M., & Jeste, D. V. (2017). Development of a 12-item abbreviated Three-Dimensional Wisdom Scale (3D-WS-12): Item selection and psychometric properties. *Assessment*, 24, 71-82.
- Tuason, M. T., Güss, C. D., & Boyd, L. (2021). Thriving during COVID-19: Predictors of psychological well-being and ways of coping. *PloS one*, 16(3), e0248591.
- Umberson, D., Chen, M. D., House, J. S., Hopkins, K., & Slaten, E. (1996). The effect of social relationships on psychological well-being: Are men and women really so different?. *American sociological review*, 837-857.
- Veenhoven, R. (2008). Healthy happiness: effects of happiness on physical health and the consequences for preventive health care. *Journal of Happiness Studies*, 9(3), 449-469
- Vásquez, E., Lee, E. E., Zhang, W., Tu, X., Moore, D. J., Marquine, M. J. & Jeste, D. V. (2020). HIV and three dimensions of Wisdom: Association with cognitive function and physical and mental well-being: For: Psychiatry Research. *Psychiatry research*, 294, 113510.
- Walsh, R. (Ed.). (2013). *The world's great wisdom: Timeless teachings from religions and philosophies*. SUNY Press.

- Webster, J. D. (2003). An exploratory analysis of a self-assessed wisdom scale. *Journal of Adult Development, 10*(1), 13-22.
- Webster, J. D., Westerhof, G. J. & Bohlmeijer, E. T. (2014). Wisdom and mental health across the lifespan. *J Gerontol B Psychol Sci Soc Sci. 69*, 209–218.
- Weststrate, N. M. & Glück, J. (2017). Wiser but not sadder, blissful but not ignorant: Exploring the co-development of wisdom and well-being over time. In *The happy mind: Cognitive contributions to well-being* (pp. 459-480). Springer, Cham.
- Wink, P. & Helson, R. (1997). Practical and transcendent wisdom: Their nature and some longitudinal findings. *Journal of Adult Development, 4*, 1–15.
- World Health Organization. (2010). Gender, women and primary health care renewal: a discussion paper. *World Health Organization*. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/44430>
- World Health Organization. (2020) <https://www.who.int/news-room/q-a-detail/q-a-coronaviruses>.
- Fu, X., Wei, X., Wang, Y. & Wang, F. (2019). The relationship between wisdom and well-being: A perspective based on multiple orientations to well-being. *Advances in Psychological Science, 27*(3), 544.
- Zabihi Hessari, N. Chaji, M. & Zarem Muqaddam, A. (2017). Relationship between wisdom and psychological well-being and academic buoyancy of students. *Journal of Educational Research, 4*(35), 20-35. (In Persian)
- Zacher, H., & Staudinger, U. M. (2018). *Wisdom and well-being. Handbook of well-being*. Salt Lake City, UT: DEF Publishers.
- Zarei, S. (2021). The moderating role of self-compassion in the relationship between depression symptoms and psychological well-being in widowed women. *Women's Studies Sociological and Psychological, 19*(2), 93-118. (In Persian)

مقاله پژوهشی

تبیین مدل بهزیستی روان‌شناختی بر اساس خردمندی با میانجی‌گری احساس تنهایی در زنان

مسلم دانش‌پایه^۱

فریبرز درتاج^۲

عاطفه مازوساز^۳

چکیده

هدف این پژوهش طراحی مدلی برای تبیین بهزیستی روان‌شناختی بر اساس خرد و با میانجی‌گری احساس تنهایی در زنان بوده است. پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از حیث ماهیت، توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه زنان شهر تهران در سال ۱۴۰۰ بود که تعداد ۴۰۹ نفر با روش نمونه‌گیری در دسترس به‌عنوان نمونه مورد مطالعه انتخاب شدند. اطلاعات مورد نیاز با استفاده از پرسشنامه بهزیستی روان‌شناختی ریف ۱۹۹۵، پرسشنامه احساس تنهایی اجتماعی و عاطفی بزرگسالان و فرم کوتاه ۱۲ سؤالی خرد سه‌بعدی گردآوری گردید. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار spss24 و Amos24 انجام گرفت. یافته‌ها نشان داد که مدل، برازش مناسبی دارد. بر این اساس، بهزیستی روان‌شناختی رابطه مستقیم و معناداری با خردمندی، و رابطه معکوس و معناداری با احساس تنهایی اجتماعی و عاطفی دارد. بر اساس این یافته‌ها می‌توان گفت که احساس تنهایی اجتماعی و عاطفی بالا می‌تواند اثرات زیان‌باری بر بهزیستی روان‌شناختی بگذارد و با افزایش خرد می‌توان اثرات احساس تنهایی را کاهش داد تا منجر به افزایش بهزیستی روان‌شناختی گردد.

۱. دانشجوی دکتری روان‌شناسی تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

mirabi.saeede@gmail.com

۲. استاد روان‌شناسی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

yousofi@um.ac.ir

۳. کارشناس ارشد روان‌شناسی تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول)

ghandeharioon@um.ac.ir

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۱/۲۶

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱۰/۱۴

واژگان کلیدی

بهزیستی روان‌شناختی زنان، خرد، احساس تنهایی، تنهایی عاطفی، تنهایی اجتماعی.

مقدمه و بیان مسئله

امروزه به‌دنبال ظهور جنبش روان‌شناسی مثبت و اهمیت توجه بر وجود ویژگی‌های مثبت و رشد توانایی‌های فردی، گروهی از روان‌شناسان به‌جای اصطلاح سلامت روانی از "بهزیستی روان‌شناختی" استفاده می‌کنند؛ زیرا معتقدند این واژه بیشتر ابعاد مثبت را به ذهن متبادر می‌کند (میکائیلی منیع، ۱۳۸۹). روان‌شناسی مثبت‌گرا بر توانمندی‌ها و داشته‌های فرد تأکید می‌کند و هدف روان‌شناسی را ارتقا سطح زندگی فرد و بالفعل کردن استعدادهايش می‌داند و به جنبه‌های مثبت زندگی بشر مانند بهزیستی و سلامتی و ... می‌پردازد (بهادری خسروشاهی و همکاران، ۱۳۹۳). ریف^۱ (۱۹۸۹) معتقد بود در پژوهش‌های پیشین، نسبت به جنبه‌های مثبت کارکرد روانی غفلت شده و باید در ادبیاتی دیگر به این جنبه‌ها بیشتر توجه شود و به دنبال آن، مفهوم بهزیستی روان‌شناختی را در حیطه روان‌شناسی مثبت‌گرا مطرح کرد.

بهزیستی روان‌شناختی به‌عنوان احساس مثبت و رضایت‌مندی عمومی از زندگی که دربرگیرنده خود و دیگران در حوزه‌های مختلف خانواده، شغل و نظایر این موارد است، تعریف شده است (هاشمی‌نصرت‌آبادی و باباپور، ۲۰۱۱)، بهزیستی یک مفهوم چندبعدی از جنبه‌های متعدد سلامت روانی، جسمانی و روابط اجتماعی حمایت‌کننده و توانایی مقابله با شرایط تنیدگی‌زا است (مک‌داول^۲، ۲۰۱۰)، بهزیستی روان‌شناختی شامل تسلط بر محیط، روابط مثبت با دیگران، پذیرش خود، احساس استقلال، هدف در زندگی و جهت‌گیری به سمت رشد شخصی (آردلت^۳، ۲۰۱۹) و اضطراب کم، علائم افسردگی پایین و سطح بالای لذت و انرژی است (گوبلر و همکاران^۴، ۲۰۲۰)، تأکید متفاوت بر مؤلفه‌های بهزیستی روان‌شناختی، به‌ویژه در جمعیت زنان

1. Riff

2. McDowell

3. Ardel

4. Gubler et al

اهمیت مضاعف دارد، زیرا زنان همواره در مباحث سلامت به عنوان محور خانواده مطرح می شوند (سازمان بهداشت جهانی^۱، ۲۰۱۴).

زنان به دلایل فرهنگی و تاریخی، موانع عینی و ذهنی بیشتری برای شکل دهی به اهداف شخصی و رسیدن به آن‌ها دارند. هر جامعه‌ای بنابر ارزش‌ها و فرهنگ خود، نقش‌ها و انتظارات متفاوتی از دو جنس دارد که موجب می شود منابع تنش و مقابله مختلف در اختیار آنان قرار گیرد و بر این اساس، وضعیت متفاوتی در مؤلفه‌های بهزیستی خواهند داشت (کدخدایی و همکاران، ۱۳۹۸). همچنین، زنان در مقایسه با مردان از نظر روانی نسبت به کیفیت روابط خود واکنش پذیرتر هستند، روابط حمایتی با سطوح پایین با ناراحتی روانی همراه است (آمبرسون و همکاران^۲، ۱۹۹۶).

علاوه بر بیماری و مرگ و میر ناشی از کووید ۱۹ در زنان، نگرانی‌های مرتبط با سلامت مادر و نوزاد و افزایش وظایف و مسئولیت‌های زنان در دوره همه‌گیری در خانواده، وظایف سنگین زنان برای اقدامات پیشگیرانه و مراقبت از بیماران مبتلا در خانواده، وظایف زنان برای اداره امور فرزندان در شرایط تعطیلی مدارس، مشکلات ناشی از مرگ و بیماری همسران، مشکلات زنان سرپرست خانوار و زنان بدسرپرست و بدرفتاری‌ها و آسیب‌های آنان در درون خانواده، فشارهای اقتصادی ناشی از تعطیلی و قرنطینه‌ها و ... آسیب‌های جدی به سلامت جسمی، روانی و اجتماعی زنان وارد خواهد آورد (دانشگاه علوم پزشکی ایران، ۱۳۹۹). شیوع کووید ۱۹ را می‌توان یک رویداد استرس‌زای غیرقابل کنترل در نظر گرفت و اقدامات قرنطینه باعث اختلال در زندگی روزمره شد که تأثیر زیادی بر بهزیستی روانی دارد (لوپز و همکاران^۳، ۲۰۲۰). محققان نیز نشان داده‌اند که بهزیستی روان‌شناختی در طول بحران کرونا در مقایسه با بهزیستی روان‌شناختی قبل

1. World Health Organization

2. Umberson et al

3. López et al

از کرونا کمتر شده است و علائمی مانند اضطراب، افسردگی، عصبیت و ناامیدی در طول روز افزایش می‌یابد (تواسون و گوس^۱، ۲۰۲۱).

در حال حاضر فاصله اجتماعی برای کاهش شیوع بیماری کاملاً ضروری است. با این حال، این فاصله اجتماعی باعث تنهایی بیشتر و انزوای اجتماعی می‌شود که خطر خودکشی، مصرف مواد و چاقی و غیره را افزایش می‌دهد. انسان‌ها در وضعیت کرونا میان دو بیماری همه‌گیر کرونا و تنهایی قرار دارند. تنهایی به‌عنوان یک سم رفتاری کشنده در جامعه عمل می‌کند و بیماری‌های دیگر مانند دیابت، چاقی، بیماری‌های قلبی، زوال عقل، افسردگی اساسی و اختلال اضطراب عمومی را افزایش می‌دهد و همچنین می‌توان گفت تنهایی ۳۰ درصد مرگ‌ومیر را افزایش می‌دهد (جست و همکاران^۲، ۲۰۲۱). یافته‌های پژوهشی مؤید آن است که احساس تنهایی یک عامل سبب‌شناختی در سلامت و بهزیستی روان‌شناختی جمعیت‌های گوناگون است و پیامدهای آنی درازمدت جدی در بهداشت روانی دارد (هومن و همکاران، ۱۳۸۹).

احساس تنهایی، به‌عنوان مؤلفه میانجی، احساس ناخوشایندی است که در نتیجه کاستی در شبکه روابط اجتماعی فرد به‌صورت کمی و کیفی و عدم دسترسی به روابط نزدیک و مطلوب با دیگران به‌وجود می‌آید. این حالت فرد را با احساس خلأ، غمگینی و بی‌تعلقی مواجه می‌کند و به شیوه‌های مختلف بر مناسبات آن‌ها با سایرین و شیوه‌های مختلف زندگی آن‌ها تأثیر می‌گذارد (هومن و همکاران، ۱۳۸۹).

احساس تنهایی سبب ناتوانی در غلبه بر مشکلات زندگی می‌شود و این وضعیت به ادراکات منفی از زندگی و کاهش رضایت از آن می‌انجامد (رضایی و همکاران، ۱۳۹۲). بسیاری از افراد بیش از یک بعد تنهایی را تجربه می‌کنند که شامل ابعاد عاطفی و اجتماعی است و این احساس تنهایی عاطفی و اجتماعی با بهزیستی روان‌شناختی مرتبط است. در این میان، بزرگسالان جوان که شریک زندگی داشتند و بزرگسالان متأهل به‌طور قابل‌توجهی کمتر از کسانی که تنها زندگی می‌کردند احساس تنهایی عاطفی جدی داشتند و افراد جوان با انسجام خانوادگی قوی‌تر در اوایل

1. Tuason & Guss

2. Jaste et al

نوجوانی کمتر از تنهایی عاطفی جدی رنج می‌بردند و ابعاد احساس تنهایی به‌طور مستقل رخ نمی‌دهد، بلکه در الگوها نهفته‌اند و با ویژگی‌های خانواده مرتبط هستند (چیائو و همکاران^۱، ۲۰۱۹).

در حالی که تنهایی ممکن است یک ویژگی منفی باشد، در نقطه مقابل این طیف، ویژگی شخصیتی مثبت خرد قرار دارد. خرد را می‌توان به‌عنوان توانایی تفکر و عمل با استفاده از دانش، تجربه، بینش و همدلی با دیگران تعریف کرد (استرنبرگ^۲، ۱۹۹۸؛ آردلت و جست و همکاران، ۲۰۲۱). خرد شکل بسیار متفاوتی از بینش و مهارت‌هایی است که معمولاً از طریق تجربه و عمل به‌دست می‌آید (باتلس و همکاران^۳، ۲۰۰۱). خرد نمی‌تواند در خلأ رشد یابد، بنابراین طی التزاماتی از زندگی، سختی و آشفتگی‌هایی که همیشه موجودند، ظاهر می‌شود (سیووسکاء^۴، ۲۰۱۰).

باتوجه به آنچه بیان شد این پژوهش به طراحی مدلی برای تبیین بهزیستی روان‌شناختی بر اساس خرد و با میانجی‌گری احساس تنهایی در زنان پرداخته است که پیش از این موضوع مطالعه‌ای در داخل کشور نبوده است.

پیشینه تجربی

پژوهش‌های مختلف نشان داده‌اند خرد با سلامتی بهتر و رفاه ذهنی مرتبط است (وبستر و همکاران^۵، ۲۰۱۴؛ آردلت و ادواردز^۶، ۲۰۱۶؛ آردلت و جست، ۲۰۱۸؛ آردلت و فراری^۷، ۲۰۱۹).

1. Chiao et al

2. Sternberg

3. Batles et al

4. Sivevska

5. Webster et al

6. Ardel & Edwards

7. Ardel & Ferrari

و لی و همکاران^۱، (۲۰۱۹) و در جدیدترین تحقیقات گروه پژوهشگران خرد، ویژگی‌های روانی خرد را به‌عنوان برتری مبتنی بر اخلاق در رفتارهای اجتماعی-شناختی تعریف کرده‌اند (گروسمن و همکاران^۲، ۲۰۲۰). تقویت خرد ممکن است به بهبود سلامت روانی و بهزیستی روان‌شناختی منجر شود (واسکز و همکاران^۳، ۲۰۲۰). همچنین، بین خرد و تنهایی رابطه معکوس وجود دارد (لی و همکاران ۲۰۱۹؛ جست و همکاران ۲۰۲۰ و انگوین و همکاران ۲۰۲۰)، مورلت پارديس و همکاران^۴ (۲۰۲۰) نیز نشان دادند سطوح بالاتر تنهایی با سطوح پایین خرد همبسته است و بالعکس. به‌زعم آنها، تنهایی با کاهش شفقت و سایر مؤلفه‌های خرد، به دلیل سوگیری‌های منفی در مورد خود و دیگران، به اجتناب از تعاملات اجتماعی می‌انجامد. جست و همکاران (۲۰۲۰) دریافتند شیوع نگران‌کننده بالای تنهایی و ارتباط آن با اقدامات مرتبط با سلامتی ضعیف‌تر، چالش‌های عمده جامعه را برجسته می‌کند. به زعم آنها، تنهایی به یک مشکل بهداشت عمومی در حال رشد تبدیل شده و خرد می‌تواند یک عامل محافظتی در برابر تنهایی باشد. انگوین و همکاران^۵ (۲۰۲۱) به این نتیجه رسیدند که سطح پایین تنهایی با سطح بالاتری از خرد و همدردی و حمایت اجتماعی ارتباط دارد و مورلت پارديس و همکاران (۲۰۱۹) با بررسی رابطه خرد و احساس تنهایی دریافتند که بسیاری از افراد مسن (علی‌رغم زندگی در محیط جمعی که برای کاهش انزوای اجتماعی طراحی شده است) احساس تنهایی را به‌طور منفی توصیف کرده بودند و علت آن را فقدان مهارت‌ها و توانایی‌های اجتماعی عنوان کرده بودند که بیانگر رابطه معکوس خرد و احساس تنهایی است و این نقش بالقوه مداخلات افزایش‌دهنده خرد را در کاهش و جلوگیری از احساس تنهایی نشان می‌دهد. برگمن^۶ (۲۰۰۰) در مطالعه خود نتیجه گرفت کسانی مانند زنان، اقلیت‌ها، بزرگسالان و افراد با تحصیلات پایین که از لحاظ اجتماعی و اقتصادی محروم هستند، منابع کمتری برای رضایت و خوشبختی در محیط خارجی دارند و خرد به بهزیستی آنها کمک زیادی می‌کند.

1. Lee et al

2. Grossmann et al

3. Vasquez et al

4. Morlett Paredes et al

5. Nguyen et al

6. Brugman

چارچوب نظری

آردلت (۲۰۰۴) مسلماً معتبرترین محقق تجربی صرفاً مبتنی بر شناخت در مطالعه روان‌شناختی خرد است که خرد را به‌عنوان ادغام سه ویژگی شخصیت متشکل از ابعاد شناختی، عاطفی و تأملی تعریف کرده است. بعد شناختی خرد، تمایل برای درک عمیق‌تر زندگی با توجه به مسائل بین‌فردی و درون‌فردی تعریف می‌شود؛ بعد تأملی خرد نشان‌دهنده این است که مردم از طریق خود‌ارسی، خودآگاهی و خودبینشی یاد بگیرند پدیده‌ها و حوادث را از چشم‌اندازهای مختلف درک کنند و بر ذهنیت و پیش‌بینی‌هایشان غلبه کنند؛ و بعد عاطفی خرد شامل بیان احساسات و عواطف، همدردی و عشق نسبت به دیگران است. بنابراین، در حالی که تنهایی و خرد ممکن است در ابتدا ساختارهای متفاوتی به‌نظر برسند، اما یک حس زیربنایی از خرد در زمینه‌های اجتماعی، خواه فرد از نظر جسمی تنها باشد یا با دیگران، ممکن است در برابر درک تنهایی مصونیت ایجاد کند (آردلت و جست، ۲۰۱۸).

افراد خردمند به‌زیستی روان‌شناختی بالایی دارند، زیرا توانایی پذیرش فراز و نشیب‌ها و کسب معنای زندگی و نبرد برای غلبه با آن‌ها را دارند و همین ویژگی‌ها سبب افزایش رضایت آن‌ها از زندگی می‌شود. خرد در این افراد توانایی تجربه چالش‌های زندگی را به روشی مؤثرتر فراهم می‌کند. این افراد فقط روی شرایط زندگی ایده‌آل تمرکز نمی‌کنند (آردلت، ۲۰۱۱ و نجاتی‌فر و همکاران، ۱۴۰۰).

هرقدر خردمندی بالاتر رود، به‌زیستی روان‌شناختی نیز بالاتر می‌رود (ذبیحی‌حصاری و همکاران، ۱۳۹۶؛ آردلت، ۲۰۱۱؛ زاچر و استادینگر^۲، ۲۰۱۸ و گروسمن و همکاران^۳، ۲۰۱۳). همچنین، خرد ممکن است نقش مهمی در به‌زیستی روان‌شناختی داشته باشد (وست استریت و

1. Ardel & Jeste

2. Zacher & Staudinger

3. Grossmann et al

گلوک^۱، (۲۰۱۷). در نتیجه می‌توان گفت بهزیستی و سلامت روانی به‌عنوان متغیرهای اساسی روان‌شناسی مثبت‌گرا با رشد خرد همبسته هستند (ویستر^۲، ۲۰۰۳).

با توجه به اثرات منفی شرایط پاندمی کرونا و احساس تنهایی زنان در شرایطی که مسئولیت‌های آنان چندین برابر شده و براساس بررسی پیشینه پژوهش، انتظار می‌رود کاهش احساس تنهایی منجر به افزایش بهزیستی روان‌شناختی و خرد گردد. بنابراین هدف از مطالعه حاضر، ارائه مدلی جهت تبیین بهزیستی روان‌شناختی بر اساس خرد با میانجی‌گری احساس تنهایی می‌باشد. که در راستای این هدف این سوالات مطرح می‌شود که آیا خردمندی به بهزیستی روان‌شناختی زنان کمک می‌کند؟ آیا احساس تنهایی می‌تواند در این رابطه نقش میانجی داشته باشد یا خیر؟.

فرضیه‌های پژوهش

فرضیه کلی: احساس تنهایی میانجی معناداری در رابطه بین خرد و بهزیستی روان‌شناختی است.

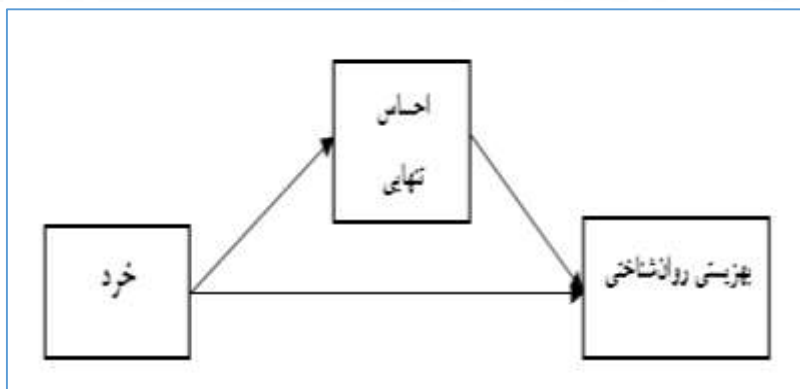
فرضیه‌های جزئی

۱. خرد با بهزیستی روان‌شناختی رابطه معناداری دارد.

۲. احساس تنهایی با بهزیستی روان‌شناختی و خرد رابطه معنادار و معکوسی دارد.

1. Weststrate & Gluck

2. Webster

شکل ۱. مدل مفهومی تحقیق

روش پژوهش

این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از حیث ماهیت، توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری پژوهش کلیه زنان شهر تهران در سال ۱۴۰۰ بود که با توجه به وجود بیماری کرونا در جامعه، از روش نمونه‌گیری در دسترس استفاده شد. بدین‌گونه که پرسشنامه به صورت اینترنتی برای تمامی گروه‌ها اجتماعی (واتس آپ و تلگرام) ارسال و عداد ۴۰۹ نفر به‌طور داوطلبانه وارد صفحه اینترنتی مربوطه شده و به گویه‌ها پاسخ دادند، جهت اجرای پژوهش، در ابتدا، به آزمودنی‌ها اطمینان داده شد که پاسخ به این پرسشنامه‌ها و نتایج آن‌ها صرفاً جنبه پژوهشی دارد و مربوط به ارزیابی و یا گزینش آن‌ها در دوره خاصی نمی‌شود. سپس برای تکمیل پرسشنامه‌ها توضیحات لازم داده شد و از ارائه هرگونه توضیحی که احتمال می‌رفت در پاسخ‌دهنده سوگیری ایجاد کند، خودداری شد. درنهایت پس از اجرا، پاسخ‌ها در نرم‌افزار SPSS24 وارد شد و پس از آن، در نرم‌افزار Amos24، مدل‌سازی انجام گرفت. ملاک ورود افراد به پژوهش، سکونت در تهران، رضایت کامل و حضور داوطلبانه و دقت در پاسخ به پرسشنامه بود و ملاک خروج عدم سکونت یک سال کامل در تهران بود. جهت گردآوری داده‌ها از ابزارهای زیر استفاده شد:

- پرسشنامه بهزیستی روان‌شناختی ریف ۱۹۹۵ (RSPWB-18): نسخه کوتاه ۱۸ سؤالی این پرسشنامه که در سال ۱۹۸۰ طراحی شده است، ۶ مؤلفه اصلی الگوی بهزیستی روان‌شناختی را مورد ارزیابی قرار می‌دهد. بنابراین دارای ۶ زیرمقیاس (هر زیرمقیاس شامل ۳ عبارت) است (ریف، ۱۹۸۹). همسانی درونی مقیاس ۱۸ سؤالی به روش آلفای کرونباخ بالاتر از ۰/۷ گزارش شده است. سؤال‌های ۱، ۴ و ۶، عامل تسلط بر محیط، سؤال‌های ۹، ۱۲ و ۱۸ عامل استقلال، سؤال‌های ۳، ۱۱ و ۱۳ عامل ارتباط مثبت با دیگران، سؤال‌های ۷، ۱۵ و ۱۷ عامل رشد شخصی، سؤال‌های ۵، ۱۴ و ۱۶ عامل هدفمندی در زندگی، سؤال‌های ۲، ۸، ۱۰، عامل پذیرش خود را می‌سنجد. مجموع نمرات این ۶ عامل نمره کلی بهزیستی روان‌شناختی محسوب می‌شود. این آزمون در پیوستاری ۶ درجه‌ای از «کاملاً مخالفم» تا «کاملاً موافقم» (یک تا شش) پاسخ داده می‌شود که نمره بالاتر نشانه بهزیستی روان‌شناختی بهتر است. از بین کل سؤالات، ۱۰ سؤال به صورت مستقیم و ۸ سؤال (سؤالات ۳، ۴، ۵، ۹، ۱۰، ۱۳، ۱۶ و ۱۷) به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شود. همبستگی نسخه کوتاه مقیاس بهزیستی روان‌شناختی ریف با مقیاس اصلی از ۰/۷ تا ۰/۸۹ متغیر بوده است. همسانی درونی این مقیاس با استفاده از آلفای کرونباخ در ۶ عامل پذیرش خود، تسلط محیطی، ارتباط مثبت با دیگران، داشتن هدف در زندگی، رشد شخصی و استقلال برابر با ۰/۵۱، ۰/۷۶، ۰/۷۵، ۰/۵۲، ۰/۷۳ و ۰/۷۲ و برای کل مقیاس ۰/۷۱ به دست آمد. در مجموع نتایج نشان می‌دهد فرم ۱۸ سؤالی مقیاس بهزیستی روان‌شناختی ریف برای سنجش بهزیستی روان‌شناختی در دختران و پسران در نمونه ایرانی، ابزاری مفید و کاربردی است (خانجانی و همکاران، ۱۳۹۳). پایایی این پرسشنامه در مطالعه حاضر بر اساس آلفای کرونباخ ۰/۸۶ گزارش شده است.
- پرسشنامه احساس تنهایی اجتماعی-عاطفی بزرگسالان (SELSA-S): این پرسشنامه به وسیله دی‌توماسو و همکاران^۱ (۲۰۰۴)، بر اساس تقسیم‌بندی ویس، طراحی و تهیه گردید. این مقیاس دارای ۱۵ گویه است (در فرم ایرانی به ۱۴ گویه تقلیل یافته است) و سه زیرمقیاس احساس تنهایی رمانتیک (پنج گویه)، خانوادگی (پنج گویه)، اجتماعی

^۱. DiTommaso et al

(پنج‌گویه) است و احساس تنهایی عاطفی از مجموع نمرات زیر مقیاس‌های رماتیک و خانوادگی به دست می‌آید. در پژوهش جوکار و همکاران (۱۳۹۰) روایی و پایایی این پرسشنامه مورد آزمایش قرار گرفته است. نتایج همبستگی این مقیاس با سایر مقیاس‌ها نشان‌دهنده روایی همگرا و افتراق مطلوب این پرسشنامه است. همچنین برای پایایی آن از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد و مقدار این ضریب برای ابعاد این پرسشنامه (بعد تنهایی رماتیک ۰/۹۲، تنهایی خانوادگی ۰/۸۴ و تنهایی اجتماعی ۰/۷۸) گزارش شده است. پایایی پرسشنامه در مطالعه حاضر بر اساس آلفای کرونباخ ۰/۹۲ به دست آمد.

- فرم کوتاه ۱۲ سؤالی خرد سه‌بعدی (3D-WS): این مقیاس پرسشنامه خرد سه‌بعدی ۳۹ سؤالی آردلت است که توسط توماس و همکاران (۲۰۱۵) اعتبارسنجی شده است. این مقیاس شامل ۱۲ مؤلفه در طیف ۵ درجه‌ای لیکرت است و دارای سه بعد تأملی، شناختی و عاطفی می‌باشد. قابلیت اطمینان این مقیاس بین ۰/۷۳ تا ۰/۷۴ است. روایی همگرای این پرسشنامه ۰/۷۰ گزارش شده است. پایایی آن در مطالعه حاضر بر اساس آلفای کرونباخ برای کل مقیاس برابر ۰/۸۳، بعد شناختی برابر ۰/۷۸، بعد تأملی برابر ۰/۸۲ و بعد عاطفی برابر ۰/۷۵ به دست آمد.

یافته‌های پژوهش

نتایج آمار توصیفی متغیرهای پژوهش به شرح جدول ۱ نشان می‌دهد میانگین متغیرهای بهزیستی روان‌شناختی، تنهایی عاطفی، تنهایی اجتماعی و خردمندی به ترتیب برابر است با ۸۸/۹، ۹/۷۴، ۲۰/۸۶ و ۳۸/۹۰ است. همچنین، میزان انحراف معیار این متغیرها به ترتیب برابر با ۱۱/۵۰، ۴/۲۷، ۷/۵۴ و ۶/۴۰ است. به علاوه، بهزیستی روان‌شناختی در سطح ۰/۰۱ با خرد (۰/۵۲۱)، تنهایی اجتماعی (۰/۴۹۹-) و تنهایی عاطفی (۰/۵۰۸-) رابطه معناداری دارد. در نهایت، نتایج آمار استنباطی نشان داد خردمندی در سطح ۰/۰۱ با تنهایی اجتماعی (۰/۲۶۹-) و تنهایی عاطفی

(۰/۲۸۴-) دارد. همبستگی بین تنهایی عاطفی و تنهایی اجتماعی (۰/۶۱۷) نیز در سطح ۰/۰۱ معنادار است.

جدول ۱. میانگین، انحراف استاندارد و همبستگی بین متغیرهای پژوهش

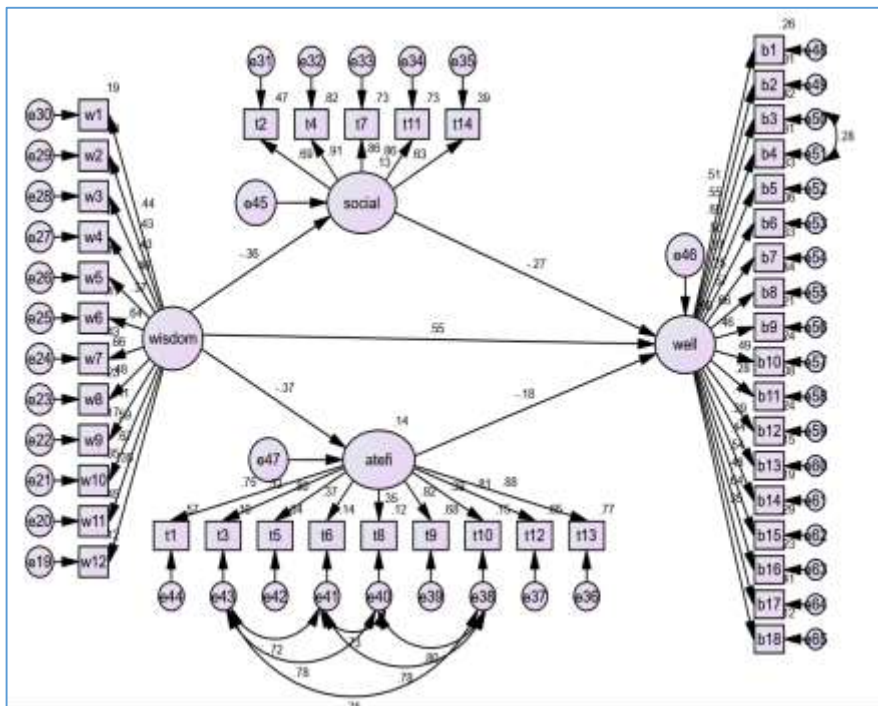
خرد	تنهایی عاطفی	تنهایی اجتماعی	بهزیستی روان‌شناختی	
			۱	بهزیستی روان‌شناختی
		۱	-۰/۴۹۹*	تنهایی اجتماعی
	۱	۰/۶۱۷**	-۰/۵۰۸**	تنهایی عاطفی
۱	-۰/۲۸۴**	-۰/۲۶۹**	۰/۵۲۱**	خرد
۳۸/۹۰	۲۰/۸۶	۹/۷۴	۸۸/۹	میانگین
۶/۴۰	۷/۵۴	۴/۲۷	۱۱/۵۰	انحراف معیار
** همبستگی در سطح ۰/۰۱ معنی‌دار است.				

منبع: یافته‌های پژوهش

نرمال بودن یکی از پیش‌فرض‌های بسیار اساسی است که باید پیش از انجام مدل معادلات ساختاری به‌وسیله آزمون کلموگروف اسمیرنوف مورد بررسی قرار گیرد. نتایج نشان داد سطح معناداری به‌دست آمده برای تمام متغیرهای این پژوهش بالاتر از ۰/۰۵ است و نرمال بودن توزیع داده‌ها تأیید می‌شود. به این صورت که، خرد با آماره ۰/۸۴ در سطح معناداری ۰/۴۵، بهزیستی روان‌شناختی با آماره ۱/۲۱ در سطح معناداری ۰/۲۱، احساس تنهایی اجتماعی با آماره ۰/۷۳۱ در سطح معناداری ۰/۱۶ و احساس تنهایی عاطفی با ۰/۶۳ در سطح معناداری ۰/۲۳ نرمال هستند. اکنون می‌توان با استفاده از مدل معادلات ساختاری به آزمودن فرضیه‌های پژوهش پرداخت. الگویابی معادلات ساختاری روشی برای تحلیل داده‌ها است که به‌منظور ارزیابی رابطه بین دو متغیرهای آشکار (متغیرهایی قابل اندازه‌گیری و قابل مشاهده) و متغیرهای پنهان به‌کار می‌رود. این روش این امکان را فراهم می‌آورد که پژوهشگر بتواند مدل‌های نظری پیچیده را در یک فضای واحد آزمون کند. در شکل ۲ نتایج استفاده از این مزیت الگویابی ساختاری برای بررسی ارتباط علی متغیرهای پژوهشی با یکدیگر و روابط هر یک از آنها با سؤالات مربوط

به خود به تصویر کشیده شده است. در این مدل متغیرهای پژوهشی و پرسش‌های آنها بدین گونه توصیف شده‌اند:

- بهزیستی روان‌شناختی: واژه (well) در سمت راست مدل مشخص شده و ۱۸ پرسش دارد.
- تنهایی عاطفی: واژه (atefi) در سمت پایین مدل مشخص شده و ۹ پرسش دارد.
- تنهایی اجتماعی: واژه (social) در سمت بالای مدل مشخص شده و ۵ پرسش دارد.
- خردمندی: واژه (wisdom) در سمت چپ مدل مشخص شده و ۱۲ پرسش دارد.

شکل ۲. مدل ساختاری رابطه بین بهزیستی روان‌شناختی و خردمندی با میانجی‌گری تنهایی

منبع: یافته‌های پژوهش

بر اساس شکل بالا، پرسش‌های تمام پرسشنامه‌های به‌کار رفته برای اندازه‌گیری متغیرهای بهزیستی روان‌شناختی، خردمندی، تنهایی عاطفی و تنهایی اجتماعی دارای بار عاملی مناسب هستند، زیرا هرگاه بار عاملی محاسبه شده برای یک پرسش بالاتر از $0/3$ باشد، اعتبار آن تأیید می‌شود (هومن، ۱۳۸۷) و این معیار در مورد تمام این پرسش‌ها درست است. معیارهای علمی قابل‌پذیرش برای تأیید مدل نظری با استفاده از داده‌ها بحث اصلی «شاخص‌های برازش مدل»^۱ است که در جدول ۲ به آنها پرداخته شده است.

جدول ۲. شاخص‌های برازش مدل

شاخص برازش مدل	مقدار شاخص	سطح مطلوب	وضعیت برازش
ریشه میانگین مجذورات تقریب ^۲	۰/۰۵۳	زیر ۰/۱	مطلوب است
تقسیم df / CMIN	۲/۱۵۷	زیر ۵	مطلوب است
شاخص برازش استاندارد ^۳	۰/۹۰	بالاتر یا مساوی ۰/۹	مطلوب است
شاخص برازش تطبیقی ^۴	۰/۹۲	بالاتر یا مساوی ۰/۹	مطلوب است
شاخص نیکویی برازش ^۵	۰/۹۱	بالاتر یا مساوی ۰/۹	مطلوب است
شاخص برازش این کری متال ^۶	۰/۹۲	بالاتر یا مساوی ۰/۹	مطلوب است
ضریب تاکر- لوئیس ^۷	۰/۹۲	بالاتر یا مساوی ۰/۹	مطلوب است

منبع: یافته‌های پژوهش

شاخص ریشه میانگین مربعات خطاهای تخمین^۸، یکی از شاخص‌های اصلی نیکویی برازش در مدل‌یابی معادلات ساختاری است که در تمام مدل‌های معادلات ساختاری از آن استفاده می‌شود. بر اساس دیدگاه بیشتر پژوهشگران، اگر این شاخص کوچک‌تر از $0/1$ باشد، برازندگی

1. Modeling Fit Indexes
2. Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA)
3. Normalized Fitness Index (NFI)
4. Comparative Fitness Index (CFI)
5. Goodness of Fit Index (GFI)
6. Incremental Fitness Index (IFI)
7. Tucker-Lewis Coefficient (TLI)
8. RMSEA

مدل مورد تأیید است. بر اساس مندرجات جدول بالا، مقدار شاخص ریشه میانگین مربعات خطاهای تخمین برابر ۰/۰۵۳ است، بنابراین برازش مدل تأیید می‌گردد. همچنین، حاصل تقسیم کای اسکوئر به هنجار یا نسبی بر درجه آزادی دیگر شاخص مهم برازش است که اگر پایین‌تر از ۵ باشد، برازش تأیید می‌گردد. این مقدار در پژوهش حاضر برابر ۲/۱۵۷ به دست آمد و این از برازش مناسب مدل حکایت دارد. افزون‌بر این، مقدار بالاتر از ۰/۹ شاخص‌های برازش استاندارد، برازش تطبیقی، نیکویی برازش، برازش این‌کری متال و ضریب تاکر- لوئیس، برازندگی مدل را تأیید نمود.

جدول ۳ ضرایب اثر مستقیم و غیرمستقیم موجود در مدل ساختاری را نشان می‌دهد.

جدول ۳. تأثیر مستقیم و غیرمستقیم متغیرهای پژوهش

اثر غیرمستقیم	اثر مستقیم	متغیر مؤثر بر هم	
۰/۱۵۸	۰/۵۵۳	خرد × بهزیستی روان‌شناختی	اثرات متغیرها بر هم
۰	-۰/۳۷	خرد × تنهایی اجتماعی	
۰	-۰/۳۷۳	خرد × تنهایی عاطفی	
۰	-۰/۱۳۵	تنهایی عاطفی × بهزیستی روان‌شناختی	
۰	-۰/۲۹	تنهایی اجتماعی × بهزیستی روان‌شناختی	

منبع: یافته‌های پژوهش

طبق نتایج جدول ۳، متغیرهای خردمندی، تنهایی اجتماعی و تنهایی عاطفی به ترتیب با ضرایب استاندارد شده ۰/۵۵۳، -۰/۲۹ و -۰/۱۳۵ بر بهزیستی روان‌شناختی اثر مستقیم دارند. متغیر خردمندی نیز به ترتیب با ضریب استاندارد شده -۰/۳۷ و -۰/۳۷۳ بر تنهایی اجتماعی و تنهایی عاطفی اثر مستقیم دارد. همچنین، متغیر خردمندی با ضریب استاندارد شده ۰/۱۵۸ بر بهزیستی روان‌شناختی اثر غیرمستقیم دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر، تبیین مدل بهزیستی روان‌شناختی بر اساس خرد و با میانجی‌گری احساس تنهایی اجتماعی و عاطفی بود.

فرضیه اول پژوهش، مبنی بر تأثیر خرد بر بهزیستی روان‌شناختی بانوان تأیید شد که با نتایج پژوهش ذبیحی‌حصاری و همکاران (۱۳۹۶)، آردلت (۲۰۱۱) و زاچر و همکاران (۲۰۱۸) هم‌خوانی دارد. به‌عنوان مبنای نظری می‌توان به ترکیب ویژگی‌های شناختی، تأملی و عاطفی خردمندی پرداخت، بعد شناختی که اشاره به ظرفیت فرد و تمایل به درک زندگی و مواجهه با ابهام و عدم قطعیت دارد و کسب معنای زندگی است که منجر به افزایش بهزیستی روان‌شناختی در فرد می‌شود. بعد تأملی که به فراشناخت فرد و مهارت‌های تفکر انعکاسی و بررسی یک رویداد از دیدگاه‌های چندگانه اشاره دارد و بعد عاطفی که شامل احساسات و رفتارهای مثبت یک فرد نسبت به جهان با استفاده از همدلی و شفقت است و افراد خودشفقت‌ورز در مواجهه با مشکلات برخوردارتر و بدون قضاوتی با خود دارند و هر قدر خردمندی بالاتر رود، بهزیستی روان‌شناختی نیز بالاتر می‌رود. بر این اساس، بانوان خردمند معمولاً بهزیستی روان‌شناختی بالایی دارند. همچنین، می‌توان گفت کسانی که از لحاظ اجتماعی و اقتصادی محروم هستند، از جمله زنان، اقلیت‌ها و افراد با تحصیلات پایین که منابع کمتری برای رضایت و خوشبختی در محیط خارجی دارند، خرد به بهزیستی آن‌ها کمک زیادی می‌کند. شواهد تجربی نشان دادند وقتی روابط اجتماعی (به‌عنوان مثال، کیفیت روابط)، و شرایط زندگی واقعی (به‌عنوان مثال، محیط فیزیکی، وضعیت اجتماعی و اقتصادی) نامناسب باشند خرد بهترین پیش‌بینی‌کننده بهزیستی افراد است. در واقع هر قدر خردمندی بالاتر رود، بهزیستی روان‌شناختی نیز بالاتر می‌رود چون افراد خردمند توانایی پذیرش فراز و نشیب‌ها و کسب معنای زندگی و نبرد برای غلبه با این فراز و نشیب‌ها را دارند و همین ویژگی‌ها سبب افزایش رفاه آن‌ها می‌شود.

آزمون فرضیه دوم نشان داد احساس تنهایی (عاطفی و اجتماعی) بر بهزیستی روان‌شناختی و خرد رابطه معکوس و معناداری دارد که با نتایج جست و دی‌سوما (۲۰۲۰)، نگوین و همکاران (۲۰۲۱) و چی‌چیانو و همکاران (۲۰۱۹) هم‌خوان است. برای تبیین این نتیجه می‌توان بیان

داشت که وقتی زنان در جامعه احساس تنها کنند و به لحاظ محیط اجتماع پیرامون خود، حمایتی احساس ننمایند، این احساس بر روی پذیرش خود، تسلط محیطی، رابطه مثبت با دیگران، داشتن هدف در زندگی، رشد شخصی، استقلال و در مجموع بهزیستی روان‌شناختی آن‌ها تأثیر منفی می‌گذارد. وینهون^۱ (۲۰۰۸) نیز نشان داد که عوامل روان‌شناختی بر کارکرد جسمی تأثیر می‌گذارند و کسانی که احساس تنهایی کمتری دارند، بهزیستی روان‌شناختی بالاتر، به تبع آن سلامت جسمی بالاتری دارند و شاد، خوش‌بین و مثبت‌نگرند و احساس خوشبختی می‌کنند. اما کسانی که احساس تنهایی بیشتری دارند از بهزیستی روان‌شناختی کمتری برخوردارند. زیرا احساس تنهایی سبب ناتوانی در غلبه بر مشکلات و ادراکات منفی از زندگی و کاهش بهزیستی آنان می‌شود.

همچنین، نتایج به‌دست آمده نشان داد رابطه معکوسی بین خرد و احساس تنهایی وجود دارد که با نتایج تحقیقات مورلت پاردس و همکاران (۲۰۱۹)، انگواین و همکاران (۲۰۲۱) و جست و همکاران (۲۰۲۰) همخوانی دارد. در تبیین آن نیز می‌توان گفت واکنش تنهایی باعث افزایش فعالیت در بخشی از مغز می‌شود که برای توجه تأثیرگذار است و منجر به کاهش توجه و کندی عملکرد شناختی می‌شود. در مقابل، واکنش خرد و خوشحالی باعث افزایش فعالیت در اینسولار چپ می‌شود که خصوصیات اجتماعی مانند همدلی را مدیریت می‌کند (گرنان و همکاران^۲، ۲۰۲۱). در نتیجه، افزایش خردمندی می‌تواند با عوامل منفی شناختی تنهایی مقابله کند و اثرات آن‌ها را به حداقل برساند.

نتیجه دیگر این بود که خرد با نقش میانجی‌گری احساس تنهایی (عاطفی و اجتماعی) بر بهزیستی روان‌شناختی بانوان تأثیر معناداری دارد. بررسی نقش میانجی‌گری احساس تنهایی در رابطه بین خرد و بهزیستی روان‌شناختی زنان از اهمیت قابل‌توجهی برخوردار است. بر این اساس، افراد با تلاش در جهت رشد همدلی، شوخ‌طبعی، انسجام شناختی، تجسم خرد در اعمال

---

1. Veenhoven

2. Grenan et al

و تأثیرگذاری مثبت بر خود و دیگران به هیجانات مثبت دست می‌یابند و در نتیجه احساس تنهایی کمتری خواهند داشت و از بهزیستی روان‌شناختی بالایی برخوردار خواهند شد، و کسانی که بهزیستی روان‌شناختی بالاتری دارند شاد، خوش‌بین و مثبت‌نگرند و از ثبات عاطفی بالایی برخوردارند، برای حل مسائل خود مستقیماً تلاش می‌کنند و از زندگی خود راضی بوده و احساس خوشبختی می‌کنند (افشاری و هاشمی، ۱۳۹۸). همچنین، واکنش خردمندانه با مقابله کردن در برابر واکنش تنهایی می‌تواند اثرات منفی تنهایی بر زندگی را کاهش دهد (گران و همکاران، ۲۰۲۰)، و در نتیجه با کاهش احساس تنهایی به افزایش بهزیستی روان‌شناختی زنان کمک کند.

در پایان، با توجه نتایج به‌دست آمده پیشنهاد می‌شود زنان با افزایش خرد، اثرات احساس تنهایی را کاهش دهند تا به افزایش بهزیستی روان‌شناختی‌شان منجر گردد. اما باید توجه شود که این پژوهش صرفاً زنان را مورد بررسی قرار داده است. لذا نتایج آن قابلیت تعمیم به دیگر جوامع را ندارد. از این‌رو، پیشنهاد می‌شود در رابطه با جوامع آماری دیگر مانند دانش‌آموزان و مردان نیز پژوهش‌هایی در این زمینه انجام گیرد.

منابع

- افشاری، علی و هاشمی، زهره. (۱۳۹۸). رابطه بین مواجهه مذهبی و بهزیستی روان‌شناختی با احساس تنهایی در سالمندان، مجله روان‌شناسی پیری. ۱(۵)، ۶۵-۷۵.
- بهادری خسروشاهی، جعفر و هاشمی نصرت‌آباد، تورج. (۱۳۹۰). رابطه امیدواری و تاب‌آوری با بهزیستی روان‌شناختی در دانشجویان. اندیشه و رفتار، ۲۲(۶)، ۴۱-۵۰.
- جوکار، بهرام و سلیمی، عظیمه. (۱۳۹۰). ویژگی‌های روان‌سنجی فرم کوتاه مقیاس احساس تنهایی اجتماعی و عاطفی بزرگسالان. مجله علوم رفتاری، ۵(۴)، ۳۱۷-۳۱۱.
- خانجانی، مهدی، شهیدی، شهریار، فتح‌آبادی، جلیل، مظاهری محمدعلی و شکری، امید. (۱۳۹۳). ساختار عاملی و ویژگی‌های روان‌سنجی فرم کوتاه (۱۸ سؤالی) مقیاس بهزیستی روان‌شناختی ریف در دانشجویان دختر و پسر. اندیشه و رفتار در روان‌شناسی بالینی، ۳۲(۸)، ۲۷-۹۳.
- نجاتی‌فر، سارا، رحیمی پردنجانی، سعید و آقازارتی، علی. (۱۴۰۰). بررسی رابطه ابعاد خردمندی با سرزندگی تحصیلی و بهزیستی روان‌شناختی در دانش‌آموزان دختر تیزهوش. سنجش و پژوهش در مشاوره و روان‌شناسی کاربردی، ۳(۲)، ۵۹-۵۰.
- رضایی، علی‌محمد. صفایی، مریم. هاشمی، فاطمه سادات. (۱۳۹۲). ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس احساس تنهایی دانشجویان. روان‌شناسی بالینی، ۵(۳)، ۸۱-۹۰.
- زارعی، سلمان. (۱۴۰۰). نقش تعدیل‌کنندگی خودشفقت‌ورزی در رابطه بین نشانگان افسردگی با بهزیستی روان‌شناختی زنان بیوه. مطالعات اجتماعی روان‌شناختی زنان، ۱۹(۲)، ۹۳-۱۱۸.
- دانشگاه علوم پزشکی ایران. (۱۳۹۹). سلامت زنان در دوران کرونا. <https://iums.ac.ir>

ذبیحی حصارى، نرجس خاتون، چاجى، محمدرضا و زارع مقدم، على. (۱۳۹۶). رابطه خردمندی با بهزیستی روان‌شناختی و سرزندگی تحصیلی در دانش‌آموزان. *پژوهش‌های تربیتی*، ۴(۳۵)، ۲۰-۳۵.

کدخدایی، مریم، آزاد فلاح، پرویز و فراهانی، حجت‌الله. (۱۳۹۸). ساخت و اعتباریابی مقیاس بهزیستی روان‌شناختی زنان. *روانشناسی تحولی: روانشناسان ایرانی*، ۱۶(۶۱)، ۲۳-۳۶.

کردنوقایی، رسول. (۱۳۹۸). روان‌شناسی خرد. تهران، انتشارات ارجمند.

کردنوقایی، رسول، دلفان بیرانوند، آرزو و عربلو، زینب. (۲۰۱۵). دیدگاه سالمندان در مورد خرد و مولفه‌های آن: روانشناسی خرد. *روانشناسی پیری*، ۱(۳)، ۱۶۷-۱۵۷.

میکائیلی منیع، فرزانه. (۱۳۸۹). بررسی ساختار عاملی مقیاس بهزیستی روان‌شناختی ریف در بین دانشجویان دانشگاه ارومیه. *روانشناسی دانشگاه تبریز*، ۱۶۵-۱۴۳.

نجفی، محمود، دبیری، سولماز، دهشیری، غلامرضا و جعفری، نصرت. (۱۳۹۲). نقش امید، احساس تنهایی و مؤلفه‌های آن در پیش‌بینی رضایت از زندگی سالمندان. *پژوهش‌های مشاوره*، ۴۷(۱۲)، ۹۹-۱۱۳.

هومن، حیدرعلی، احدی، حسن، سپاه‌منصور، مژگان و شیخی، منصوره. (۱۳۸۹). مدل‌یابی احساس تنهایی بر پایه ساختار بهزیستی معنوی، خودکارآمدی و رضایت از زندگی. *تحقیقات روان‌شناختی*، ۲(۷)، ۱۹-۳۲.

Afshari, A. & Hashemi, Z. (2019). The relationship between religious exposure and psychological well-being with loneliness in the elderly. *Aging Psychology*, 5(1), 65-75. (In Persian)

Ardelt, M. (1997). Wisdom and life satisfaction in old age. *The Journals of Gerontology Series B: Psychological Sciences and Social Sciences*, 52(1), P15-P27.

Ardelt, M. (2000). Antecedents and effects of wisdom in old age: A longitudinal perspective on aging well. *Research on Aging*, 22, 360-394.

- Ardelt, M. (2003). Empirical assessment of a three-dimensional wisdom scale. *Research on Aging, 25*(3), 275-324.
- Ardelt, M. (2011). *Wisdom, age, and well-being. In Handbook of the psychology of aging* (pp. 279-291). Academic Press.
- Ardelt, M. (2019). *Wisdom and well-being. The Cambridge handbook of wisdom*. 602-625.
- Ardelt, M. & Edwards, C. A. (2016). Wisdom at the end of life: An analysis of mediating and moderating relations between wisdom and subjective well-being. *Gerontol B Psychol Sci Soc Sci, 71*, 502-513.
- Ardelt, M. & Ferrari, M. (2019). Effects of wisdom and religiosity on subjective well-being in old age and young adulthood: Exploring the pathways through mastery and purpose in life. *Int Psychogeriatrics, 31*, 477-489.
- Ardelt, M. & Jeste D. V. (2018). Wisdom and hard times: The ameliorating effect of wisdom on the negative association between adverse life events and well-being. *Gerontol B Psychol Sci Soc Sci, 73*, 1374-1383.
- Bahadori Khosroshahi, J. & Hashemi Nusratabad, T. (2011). The relationship between hope and resilience with psychological well-being in students. *Thought and Behavior in Clinical Psychology, 22*(6), 50-41. (In Persian)
- Baltes, P. B., Gluck, J. & Kunzmann, U. (2001). Its structure and function in regulating successful life span development. *Handbook of positive psychology*, 327.
- Brugman, G. (2000). *Wisdom: Source of narrative coherence and eudaimonia*. Delft The Netherlands: Uitgeverij Eberon.
- Chiao, C., Chen, Y. H. & Yi, C. C. (2019). Loneliness in young adulthood: Its intersecting forms and its association with psychological well-being and family characteristics in Northern Taiwan. *PloS One, 14*(5), e0217777.
- DiTommaso, E., Brannen, C. & Best, L. A. (2004). Measurement and validity characteristics of the short version of the social and emotional loneliness scale for adults. *Educational and Psychological Measurement, 64*(1), 99-119.

- Grennan, G., Balasubramani, P. P., Alim, F., Zafar-Khan, M., Lee, E. E., Jeste, D. V. & Mishra, J. (2021). Cognitive and neural correlates of loneliness and wisdom during emotional bias. *Cerebral Cortex*, 31(7), 3311-3322.
- Grossmann, I., Weststrate, N. M., Ardelt, M., Brienza, J. P., Dong, M., Ferrari, M., ... & Vervaeke, J. (2020). The science of wisdom in a polarized world: Knowns and unknowns. *Psychological Inquiry*, 31(2), 103-133.
- Grossmann, I. N. J., Varnum, M. E., Kitayama, S. & Nisbett, R. E. (2013). A route to well-being: intelligence versus wise reasoning. *Journal of Experimental Psychology: General*, 142(3), 944.
- Gubler, D. A., Makowski, L. M., Troche, S. J. & Schlegel, K. (2021). Loneliness and well-being during the Covid-19 pandemic: Associations with personality and emotion regulation. *Journal of Happiness Studies*, 22(5), 2323-2342.
- Hooman, H. A., Ahadi, H., Sepah Mansour, M. & Sheikhi, M. (2010). Modeling loneliness based on the structure of spiritual well-being, self-efficacy and life satisfaction. *Psychological Research*, 2(7), 32-19. (In Persian)
- Iran University of Medical Sciences. (2020). *Women's health during the corona*. <https://iums.ac.ir>. (In Persian)
- Jeste, D. V., Di Somma, S., Lee, E. E., Nguyen, T. T., Scalcione, M., Biaggi, A., ... & Brenner, D. (2021). Study of loneliness and wisdom in 482 middle-aged and oldest-old adults: A comparison between people in Cilento, Italy and San Diego, USA. *Aging & Mental Health*, 25(11), 2149-2159.
- Jokar, B. & Salimi, A. (2014). Psychometric properties of adult social and emotional loneliness scale short form scale. *Journal of Behavioral Sciences*; 5(4), 311-317. (In Persian)
- Kadkhodae, M., Azadfallah, P. & Farahani, H. (2019). Construction and validation of the women's psychological well-being scale. *Journal of Developmental Psychology: Iranian Psychologists*, 16(61), 23-36. (In Persian)
- Kekes, J. (1983). Wisdom. *American Philosophical Quarterly*, 20(3), 277-286.

- Khanjani, M., Shahidi, Sh., Fatehabadi, J., Mazaheri, M. & Shukri, A. (2014). Factor structure and psychometric properties of short form (18 questions) Reef psychological well-being scale in male and female students. *Thought and Behavior in Clinical Psychology*, 32(8), 27-93. (In Persian)
- Kordnoghi, R. (2019). *Wisdom Psychology*. Tehran. Arjmandpub.
- Kordnoghi, R., Delfan Beyravand, A. & Arablo, Z. (2016). Older people's attitudes about wisdom and its components (wisdom Psychology). *Aging Psychology*, 1(3), 157-167. (In Persian)
- Lee EE, Depp C, Palmer BW, Glorioso D, Daly R, Liu J, Tu XM, Kim H-C, Tarr P, Yamada Y, et al. (2019). High prevalence and adverse health effects of loneliness in community-dwelling adults across the lifespan: role of wisdom as a protective factor. *Int Psychogeriatrics*, 31, 1447-1462.
- López, J., Perez-Rojo, G., Noriega, C., Carretero, I., Velasco, C., Martinez-Huertas, J. A., ... & Galarraga, L. (2020). Psychological well-being among older adults during the COVID-19 outbreak: A comparative study of the young-old and the old-old adults. *International Psychogeriatrics*, 32(11), 1365-1370.
- Luthans, F. (2002). The need for and meaning of positive organizational behavior. *Journal of Organizational Behavior: The International Journal of Industrial, Occupational and Organizational Psychology and Behavior*, 23(6), 695-706.
- Tuason, M. T., Güss, C. D., & Boyd, L. (2021). Thriving during COVID-19: Predictors of psychological well-being and ways of coping. *PloS one*, 16(3), e0248591.
- Mahmoud Najafi, M. Dabiri, S. Dehshiri, Gh. And Jafari, n.(2013). The role of hope, loneliness feeling and their components in prediction of elders' life satisfaction. [Research]. *Journal of counseling research*, 12(47), 99-114. (In Persian)
- Michaeli Manee, F. (2010). The Study of Ryff Psychological Well-being Scale Factorial Structure between Urmia University Students. *Journal of Modern Psychological Researches*, 5(18), 143-165. (In Persian)
- Morlett Paredes, A., Lee, E. E., Chik, L., Gupta, S., Palmer, B. W., Palinkas, L. A., ... & Jeste, D. V. (2021). Qualitative study of loneliness in a senior

- housing community: the importance of wisdom and other coping strategies. *Aging & mental health*, 25(3), 559-566.
- Najafi, M. Dabiri, S. Dehshiri, Gh. And Jafari, N. (2013). The role of hope, loneliness feeling and their components in prediction of elders' life satisfaction. [Research]. *Journal of counseling research*, 12(47), 99-114. (In Persian)
- Nejatifar, S. Rahimi Pordanjani, S. Aghaziarati, A. (2021). Investigating the Relationships of Dimensions of Wisdom with the Academic Vitality and Psychological Well-Being in Gifted Female Students. *Journal of Assessment and Research in Counseling and Applied Psychology*. 3 (2) :50-59. (In Persian)
- Nguyen, T. T., Zhang, X., Wu, T. C., Liu, J., Le, C., Tu, X. M., ... & Jeste, D. V. (2021). Association of loneliness and wisdom with gut microbial diversity and composition: an exploratory study. *Frontiers in psychiatry*, 395.
- Nguyen, T. T. (2021). Wisdom as a potential antidote to loneliness in aging. *International psychogeriatrics*, 33(5), 429-431.
- Rezaei, A., Safaei, M., Hashemi, F. (2013). Psychometric Properties of the Student Loneliness Feeling Scale (SLFS). *Journal of Clinical Psychology*, 5(3), 81-90. (In Persian)
- Ryff, C. D. (1989). Happiness is everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological well-being. *Journal of personality and social psychology*, 57(6), 1069.
- Sivevska, D. (2010). Instigation and development of gifted in school. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 2(2), 3329-3333.
- Sternberg, R. J. (1998). A balance theory of wisdom. *Review of General Psychology*, 2, 347-365.
- Thomas, M. L., Bangen, K. J., Ardel, M., & Jeste, D. V. (2017). Development of a 12-item abbreviated Three-Dimensional Wisdom Scale (3D-WS-12): Item selection and psychometric properties. *Assessment*, 24, 71-82.
- Tuason, M. T., Güss, C. D., & Boyd, L. (2021). Thriving during COVID-19: Predictors of psychological well-being and ways of coping. *PloS one*, 16(3), e0248591.

- Umberson, D., Chen, M. D., House, J. S., Hopkins, K., & Slaten, E. (1996). The effect of social relationships on psychological well-being: Are men and women really so different?. *American sociological review*, 837-857.
- Veenhoven, R. (2008). Healthy happiness: effects of happiness on physical health and the consequences for preventive health care. *Journal of Happiness Studies*, 9(3), 449-469
- Vásquez, E., Lee, E. E., Zhang, W., Tu, X., Moore, D. J., Marquine, M. J. & Jeste, D. V. (2020). HIV and three dimensions of Wisdom: Association with cognitive function and physical and mental well-being: For: Psychiatry Research. *Psychiatry research*, 294, 113510.
- Walsh, R. (Ed.). (2013). *The world's great wisdom: Timeless teachings from religions and philosophies*. SUNY Press.
- Webster, J. D. (2003). An exploratory analysis of a self-assessed wisdom scale. *Journal of Adult Development*, 10(1), 13-22.
- Webster, J. D., Westerhof, G. J. & Bohlmeijer, E. T. (2014). Wisdom and mental health across the lifespan. *J Gerontol B Psychol Sci Soc Sci*. 69, 209–218.
- Weststrate, N. M. & Glück, J. (2017). Wiser but not sadder, blissful but not ignorant: Exploring the co-development of wisdom and well-being over time. In *The happy mind: Cognitive contributions to well-being* (pp. 459-480). Springer, Cham.
- Wink, P. & Helson, R. (1997). Practical and transcendent wisdom: Their nature and some longitudinal findings. *Journal of Adult Development*, 4, 1–15.
- World Health Organization. (2010). Gender, women and primary health care renewal: a discussion paper. *World Health Organization*. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/44430>
- World Health Organization. (2020) <https://www.who.int/news-room/q-a-detail/q-a-coronaviruses>.
- Fu, X., Wei, X., Wang, Y. & Wang, F. (2019). The relationship between wisdom and well-being: A perspective based on multiple orientations to well-being. *Advances in Psychological Science*, 27(3), 544.

Zabihi Hessari, N. Chaji, M. & Zarem Muqaddam, A. (2017). Relationship between wisdom and psychological well-being and academic buoyancy of students. *Journal of Educational Research*, 4(35), 20-35. (In Persian)

Zacher, H., & Staudinger, U. M. (2018). *Wisdom and well-being. Handbook of well-being*. Salt Lake City, UT: DEF Publishers.

Zarei, S. (2021). The moderating role of self-compassion in the relationship between depression symptoms and psychological well-being in widowed women. *Women's Studies Sociological and Psychological*, 19(2), 93-118. (In Persian)

© 2022 Alzahra University, Tehran, Iran. This article is an open-access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution-Noncommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0 license) (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

نویسندگان

m_daneshpayeh66@yahoo.com

مسلم دانش پایه

ایشان دانشجوی دکتری روان‌شناسی تربیتی دانشگاه علامه طباطبائی هستند و در حوزه روان‌شناسی تربیتی و روان‌شناسی خرد دارای کتاب و مقالات متعددی می‌باشند.

f_dortaj@yahoo.com

فریبرز درتاج

ایشان عضو هیأت علمی و استاد تمام گروه روان‌شناسی تربیتی دانشگاه علامه طباطبائی تهران هستند و در حال حاضر به تدریس دروس تخصصی مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری دانشگاه علامه اشتغال دارند. همچنین، در حوزه تخصصی روان‌شناسی تربیتی و روان‌شناسی خرد آثار مکتوب متعددی شامل تألیف و ترجمه کتاب و مقالات پژوهشی دارند.

atefehmazoosaz@gmail.com

عاطفه مازوساز

ایشان دانش‌آموخته کارشناسی ارشد روان‌شناسی تربیتی از دانشگاه علامه طباطبائی هستند و در حوزه روان‌شناسی تربیتی دارای مقالات و کتاب هستند.